

Анна Шумкіна

*Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ТА ПОНОВЛЕННЯ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ АНТИТЕРОРИСТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

Права людини — гарантована законом міра свободи (можливості) особи, яка відповідно до досягнутого рівня еволюції людства в змозі забезпечити її існування і розвиток та закріплена у вигляді міжнародного стандарту як загальна і рівна для всіх людей [1, с. 75].

Права людини — явище глибинне, фундаментальне, моральне. Тому недотримання загальнолюдської моралі зазвичай спричиняє порушення прав людини і, навпаки, порушення прав людини завжди є посяганням на загальнолюдську мораль. Оскільки права людини — це своєрідний прояв і реалізація загальнолюдської моралі, вони, по суті, містять норми моралі.

Щодо здійснення прав людини завжди постає проблема державного, насамперед юридичного, тобто закріпленого в законі або в іншому державному акті, їх забезпечення. Саме держава як єдиний офіційний представник усього суспільства закріплює та гарантує надані членам суспільства ті чи інші права. Ось що з цього приводу говорить в пактах про права людини: «Кожна Держава, яка бере участь у цьому Пакті, зобов'язується ... вжити в максимальних

межах наявних ресурсів заходів для того, щоб забезпечити поступово повне здійснення визнаних у цьому Пакті прав усіма належними способами, включаючи, зокрема, вжиття законодавчих заходів» [2].

В Україні проходить антитерористична операція (далі — АТО), яка має на меті поновлення територіального суверенітету держави. Але через це відбувається порушення основних прав людини як з одного, так і з другого боку, зокрема ст. 21, 27, 28, 29, 30, 33, 34, 39, 46 Конституції України. У цих статтях зазначено основні права людини, які є непорушними і захищаються державою. У разі їх порушення держава зобов'язується за допомогою органів влади та відповідно до законодавства виконати необхідні дії задля того, щоб поновити порушене право, а якщо це неможливо, то відшкодувати завдану цим порушенням шкоду. Наразі механізм захисту та поновлення порушених прав є на досить низькому рівні. Органи державної влади ведуть активні дії щодо вдосконалення зазначеного вище механізму, але досі існує низка невирішених проблем. Зокрема, це проблеми соціального, майнового, правового забезпечення осіб, які отримали статус тимчасово переміщеної особи. Також виникають дуже великі питання щодо забезпечення прав тих громадян, які не мають можливості покинути зону АТО з різних причин. Тому постає потреба вдосконалення законодавчого механізму забезпечення прав людини під час антитерористичних заходів. В українському законодавстві вже існує декілька нормативно-правових актів, спрямованих на захист порушених прав осіб, які перебувають на території проведення АТО. Розглянемо деякі з них.

Згідно зі ст. 1 ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» внутрішньо переміщеною

особою є громадянин України, який постійно проживає в Україні, якого змусили або який самостійно покинув своє місце проживання в результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, масових порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [3].

Внутрішньо переміщена особа має право на захист від примусового внутрішнього переміщення або примусового повернення на покинуте місце проживання [3].

Для тих осіб, які все ж покинули територію проведення АТО, законодавством України передбачена щомісячна адресна допомога, яка регулюється Постановою Кабінету Міністрів України «Про надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг», а також соціальна та психологічна допомога [4].

У механізмі реалізації прав і свобод внутрішньо переміщених осіб беруть участь органи Міністерства юстиції України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства освіти і науки України, Міністерства фінансів України, які здійснюють свою діяльність на основі як загальнодержавних, так і внутрішніх нормативно-правових актів. Їхня діяльність забезпечує можливість для особи отримати спеціальний статус та державну допомогу.

Отже, в той час, коли Україна стала на шлях європейської інтеграції, дуже гостро стоїть питання про відповідність українського законодавства європейським принципам захи-

сту та забезпечення прав людини. Натомість, беручи до уваги дослідження, розкриті в змісті нашої наукової роботи, можна дійти висновку, що в Україні спостерігається проблема національного законодавства, яка полягає в недостатній якості нормативно-правової бази, яка б забезпечувала захист та поновлення порушених прав осіб, які проживали (ють) на території АТО. Це частково відбувається через те, що Україна раніше не мала досвіду проведення антитерористичних операцій. У зв'язку з цим треба посилити увагу органів законодавчої влади до проблем цього проширення населення, зокрема до умов проживання тимчасово переміщених осіб; надати пільгові умови для купівлі житла, побутової техніки, товарів першої необхідності та проїзду в громадському транспорті. Це, звісно, не вичерпний перелік дій, у яких є нагальна потреба, але навіть вони допоможуть адаптуватися людям, які змушені були покинути власні домівки заради своєї безпеки.

Список використаних джерел

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник / О. Ф. Скакун; пер. з рос. — Харків: Консум, 2001. — 656 с.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН: Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_042. — Назва з екрана.
3. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 № 1706-VII // Відомості Верховної Ради України. — 2015. — № 1.
4. Про надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території

України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 505 // Урядовий кур'єр. — 2014. — № 184.

Кристина Щербань,

*курсант факультету № 2
Харківського національного університету
внутрішніх справ*

ВЕРХОВЕНСТВО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ЯК ЗАСАДНИЧИЙ ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ

Як зазначає стаття 8 Конституції України, одним із принципів формування правової держави є принцип верховенства права, який діє на території нашої держави [1, с. 5].

Насамперед, принцип верховенства права можна споріднено ототожнити з принципом верховенства Конституції, який є однією з ознак правової демократичної держави. Ці принципи передусім співвідносяться і взаємопов'язані як принцип побудови і функціонування правової системи, закріпленої в законодавстві.

Верховенство Конституції є важливим принципом для побудови правової держави і громадянського суспільства, а також для державотворення та правотворення кожної країни.

Якщо брати для дослідження ці два принципи, а саме верховенство права та верховенство конституції, то стає зрозуміло, що свої витoki вони беруть ще з давнини, а на нинішньому етапі розвитку демократичної держави, правотворення і громадянського суспільства є однією з провідних тем дослідження багатьох науковців.

Водночас слід звернути увагу на походження принципів верховенства права, правової держави і власне конституці-